

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžr/80/2012
Identifikačné číslo spisu:	2011200082
Dátum vydania rozhodnutia:	13.11.2012
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:2011200082.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Ing. Miroslava Gavaleca, PhD a z členov JUDr. Igora Belka. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci navrhovateľiek: 1/ M. P., bytom Z., 2/ N. Z., bytom M., 3/ Q. Z., bytom Z., 4/ Q. N., bytom I., všetky právne zastúpené JUDr. Júliou Gombošovou, advokátkou v Bratislave, Líščie Nivy č. 23, proti odporcovi: Obvodný pozemkový úrad v Dunajskej Strede, Korzo Bélu Bartóka č. 789/3, Dunajská Streda, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. D/2010/00551-2 zo dňa 15.12.2010, o odvolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sp/13/2011-37 zo dňa 2.4.2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 44Sp/13/2011-37 zo dňa 2.4.2012 p o t v r d z u j e .

Odporca je povinný zaplatiť navrhovateľkám 1/ - 4/ trovy právneho zastúpenia v sume 79,58 € k rukám ich právnej zástupkyne JUDr. Júlii Gombošovej, advokátke v Bratislave, Líščie Nivy č. 23 v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

Krajský súd v Trnave napadnutým rozsudkom uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia z dôvodu podľa § 250j ods. 2 písm. a/ OSP zrušil opravným prostriedkom napadnuté rozhodnutie č. D/2010/00551-2 zo dňa 15.12.2010, ktorým odporca podľa ustanovení zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) vo veci reštitučného nároku navrhovateľiek k pozemkom v k.ú. Z. G. U. vyslovil, že navrhovateľky nespĺňajú podmienky uvedené v § 5 ods. 1 zákona z dôvodu, že nárok nebol uplatnený v zákonnej lehote do 31.12.2004. O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že odporcovi uložil zaplatiť navrhovateľkám náhradu trov v sume 154,58 €.

Krajský súd tak rozhodol potom, čo dospel k záveru, že navrhovateľky si v zákonnej lehote uplatnili svoj reštitučný nárok na miestne nepríslušnom správnom orgáne - Obvodnom pozemkovom úrade v Senci, ktorý v časti týkajúcej sa pozemkov v k.ú. Z. G. U. postúpil žiadosť príslušnému správnomu orgánu -

odporcovi - až dňa 20.11.2007. Obvodný pozemkový úrad v Senci podľa krajského súdu neriešil viac ako tri roky otázku miestnej príslušnosti a svojim postupom porušil § 3 ods. 1 SP. Vyslovil názor, že Obvodný pozemkový úrad v Senci bol povinný v súlade s § 20 SP podanie navrhovateľiek bez meškania postúpiť príslušnému správnomu orgánu a upovedomiť o tom účastníkov konania (R 77/2000). Krajský súd zohľadnil aj námietku navrhovateľiek, že prevažná časť reštitučného nároku bola uplatnená na miestne príslušnom obvodnom pozemkovom úrade a reštitučný nárok k predmetným pozemkom v k.ú. Z. G. U. bol uplatnený na nepríslušnom orgáne len z dôvodu nemožnej identifikácie. Krajský súd vyslovil názor, že navrhovateľkám nemožno klásť za vinu zmeškanie lehoty, lebo to zapríčinil správny orgán svojou nečinnosťou.

Proti tomuto rozsudku podal odporca odvolanie namietajúc názor krajského súdu, ktorým tento de facto prelomil ustanovenie § 5 ods. 1 zákona. Toto ustanovenie výslovne vyžaduje zo strany oprávnených osôb uplatnenie reštitučného nároku na pozemkovom úrade, ktorého miestna príslušnosť je taxatívne zákonom stanovená a zákon tu nepripúšťa žiadne výnimky. Záver krajského súdu, že dátum 9.12.2004 (dátum uplatnenia nároku na nepríslušnom správnom orgáne) možno považovať za dátum uplatnenia návrhu aj na príslušnom správnom orgáne, je v priamom rozpore s § 5 ods. 1 zákona. Uviedol, že pochybenie iného správneho orgánu nie je dôvodom na výnimku z tohto ustanovenia. Nesúhlasil ani s tvrdením súdu o potrebe zohľadniť námietku navrhovateľiek, že prevažná časť reštitučného nároku bola uplatnená na miestne príslušnom orgáne, pretože zákon pojem „prevažná časť“ nepozná a taxatívne stanovuje kedy a kde si má oprávnená osoba reštitučný nárok uplatniť. Tvrdenie, že nárok je uplatnený včas aj vtedy, ak bol uplatnený na nepríslušnom orgáne, je v rozpore so zákonom. Dodal, že uplatnenie nároku je neodpuštitelný formálny úkon, ktorý navrhovateľ musí učiniť podľa § 5 ods. 1 zákona a nespoliehať sa na odstupovanie medzi správnymi orgánmi, pretože týmto sa vedome vystavuje nebezpečenstvu márneho uplynutia zákonom určenej prekluzívnej lehoty. Odporca rovnako nesúhlasil ani s výrokom, ktorým mu krajský súd priznal povinnosť nahradiť navrhovateľkám trovy konania.

Navrhovateľky 1/ až 4/ vo vyjadrení k odvolaniu odporcu poukázali na § 3 ods. 1 SP, v zmysle ktorého sú správne orgány povinné chrániť záujmy fyzických osôb a postupovať v súlade so zákonmi. Poukázali tiež na zásadu aktívnej súčinnosti účastníkov konania (§ 3 ods. 2 SP) a na zásadu rýchlosti a hospodárnosti konania a zmierného vybavenia veci (§ 3 ods. 3 SP). Zotrvali na svojom presvedčení o tom, že lehotu podľa § 5 ods. 1 zákona dodržali a nárok si uplatnili včas, bez toho, aby došlo k jeho preklúzii.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 246c ods. 1, § 250l ods. 2 OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že odvolaniu odporcu nemožno priznať úspech. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 13. novembra 2012 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 OSP).

Z obsahu spisu krajského súdu, ktorého súčasťou bol aj administratívny spis odporcu, vyplýva, že navrhovateľky si podaním zo dňa 23.11.2004, doručeným Obvodnému pozemkovému úradu v Senci dňa 9.12.2004, uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam v k.ú. M. G. U. (okres A.) a Z. G. U. (okres V. A.).

Obvodný pozemkový úrad v Senci v časti žiadosti navrhovateľiek týkajúcej sa nehnuteľností v k.ú. Z. G. U. postúpil vec miestne príslušnému orgánu - Obvodnému pozemkovému úradu v Dunajskej Strede a to dňa 20.11.2007

Odporca následne v preskúmanom rozhodnutí vyslovil, že navrhovateľky nespĺňajú podmienky uvedené v § 5 ods. 1 zákona z dôvodu, že reštitučný nárok vo vzťahu k pozemkom v k.ú. Z. G. U. nebol uplatnený v zákonnej lehote do 31.12.2004. V odôvodnení svojho rozhodnutia skonštatoval, že lehota podľa § 5 ods. 1 zákona je lehotou hmotnoprávnou a prekluzívnou a preto bolo potrebné do

31.12.2004 uplatniť nárok na miestne príslušnom pozemkovom úrade tak, ako to zákon v tomto ustanovení uložil. V prípade, že osoba si nárok uplatnila na inom ako miestne príslušnom úrade, vystavila sa tak nebezpečenstvu, že tento pozemkový úrad nezistí potrebu odstúpenia na príslušný orgán v zákonnej hmotnoprávnej lehote a tým dôjde k preklúzii jeho nároku.

Podľa § 5 ods. 1 zákona právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, a zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne.

Podľa § 3 ods. 1 Správneho poriadku správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.

Podľa § 20 Správneho poriadku ak správny orgán nie je príslušný na rozhodnutie, je povinný podanie bez meškania postúpiť príslušnému správnu orgánu a upovedomiť o tom účastníka konania. Ak je nebezpečenstvo z omeškania, správny orgán urobí nevyhnutné úkony, najmä na odvrátenie hrozacej škody.

Predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu o zrušení rozhodnutia odporcu č. D/2010/00551-2 zo dňa 15.12.2010, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací primárne v medziach odvolania preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami účastníkov konania a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel odvolací súd k názoru, že závery súdu prvého stupňa vychádzajú z náležitým spôsobom zisteného skutkového stavu a správnej aplikácie príslušných zákonných ustanovení a krajský súd rozhodol správne, keď rozhodnutie správneho orgánu zrušil a vec mu vrátil.

Námietky uplatnené v odvolaní neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ktorý sa v dôvodoch svojho rozhodnutia dostatočne vysporiadal so všetkými námietkami uplatnenými v opravnom prostriedku, ako aj vyjadreniami odporcu. K ich vyhodnoteniu nemá odvolací súd žiadne výhrady a pre ich správnosť na ne v podrobnostiach odkazuje.

V tejto súvislosti považuje najvyšší súd za dôležité poukázať na skutočnosť, že lehotu upravenú v § 5 ods. 1 zákona bolo potrebné považovať za hmotnoprávnu a nie procesnú.

Pre posúdenie včasnosti uplatnenia reštitučného nároku navrhovateľiek bolo však potrebné vychádzať aj z ďalších skutočností, ktoré mali podľa odvolacieho súdu vplyv na posúdenie včasnosti uplatnenia reštitučného nároku navrhovateľiek a nimi boli (ako vyplynulo z obsahu administratívneho spisu), najmä skutočnosť, že napriek včasnému podaniu nároku (na navrátenie vlastníctva k pozemkom v katastrálnom území M. G. U. a katastrálnom území Z. G. U.), zo dňa 23.11.2004, ktorý bol doručený Obvodnému pozemkovému úradu v Senci dňa 9.12.2004, tento až dňa 7.11.2007 (tzn. takmer po 3 rokoch) odstúpil spisový materiál pod č. 3276/2004 Obvodnému pozemkovému úradu Dunajská Streda s odôvodnením, že navrhovateľky si uplatnili nárok na navrátenie pozemkov v k.ú M. G. U. a tiež Z. G. U., ktorý spadá pod OPÚ Dunajská Streda.

Tomuto postúpeniu avšak predbiehalo prerušenie konania Obvodným pozemkovým úradom v Senci zo dňa 9.5.2007, keď dotknutý pozemkový úrad vyzval navrhovateľky na predloženie dokladov preukazujúcich opodstatnenosť uplatneného reštitučného nároku v lehote do 31.10.2007.

Postup OPÚ Senec, ktorý dokonca svojim konaním, keď prerušil konanie a vyzval navrhovateľky na predloženie požadovaných dokladov vzbudil legitímne očakávanie, že o ich návrhu rozhoduje vecne príslušný orgán a následne potom, (viac ako tri roky od uplatnenia nároku) postúpil vec príslušnému

orgánu, nemožno v žiadnom prípade označiť za postup, ktorý by bol v súlade s § 20 Správneho poriadku, a ktorý by bol v súlade s princípmi „dobrej verejnej správy“.

Najvyšší súd sa stotožňuje s názorom krajského súdu, že správny orgán, na ktorý sa navrhovateľky obrátili so svojim nárokom mal dostatočný časový priestor na postúpenie veci na príslušný orgán, a preto jeho aktivitu (postúpenie veci) po viac ako trojročnej pasivite nemôže byť na ťarchu účastníka. Takého konanie správneho orgánu bolo nepochybne v rozpore s princípom „dobrej verejnej správy“.

V tejto súvislosti nemožno opomenúť skutočnosť, že verejná správa je službou verejnosti a základné pravidlá konania uvedené v § 3 Správneho poriadku, pre ktoré východiskom je systém prameňov práva predovšetkým ústava (najmä čl. 2) a zákony (vrátane právnej úpravy založenej právom Európskych spoločenstiev resp. upravenej medzinárodnými zmluvami) i keď sú formulované viac všeobecným spôsobom, je potrebné, vzhľadom na to, že slovenské právo je súčasťou európskeho právneho systému, v praxi interpretovať v duchu európskeho štandardu všeobecných požiadaviek na kvalitu postupov a činnosti verejnej správy súhrnne označovaných ako princípy „dobrej správy“ (Good Governance, Good Administration), majúceho základ v literatúre, judikatúre európskych inštitúcií a niektorých dokumentoch najmä Rady Európy (najmä odporúčania a rezolúcie Výboru ministrov Rady Európy) a Európskej únie.

Odvolací súd v tejto súvislosti odkazuje najmä na:

- Odporúčanie Výboru ministrov č. (2007)7 o dobrej verejnej správe, ktorými Rada Európy prezentuje hodnotový základ spoločný členským krajinám Rady Európy, vychádzajúci z rešpektu k ľudským právam a slobodám v oblasti rozhodovania orgánov verejnej správy. Prostredníctvom formulovaných princípov založila Rada Európy určitý štandard pre kvalitu rozhodovania verejnej správy, predovšetkým po jeho obsahovej stránke s tým, že právnou povahou ide o tzv. soft-law.

V danom prípade nedostatok v postupe správneho orgánu, ktorý bol povinný podanie navrhovateľiek bez meškania postúpiť príslušnému správne mu orgánu a učinil tak až po viac ako troch rokoch, nebolo možné pričítať na vrub oprávneným osobám .

Takýto záver odvolacieho súdu je plne konformný s nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 127/2010 zo dňa 22. júna 2010, podľa ktorého „Z uvedeného pohľadu je podľa názoru ústavného súdu prirodzenou požiadavkou kladenou na všeobecné súdy a iné orgány verejnej moci, ktoré rozhodujú o reštitučných nárokoch oprávnených osôb, aby riadiac sa zásadami materiálneho právneho štátu pristupovali k interpretácii reštitučných zákonov s určitou veľkorysosťou, a naopak, brali do úvahy pre minulé režim príznačné nedostatky vtedajšej legislatívy, najmä však často sa vyskytujúcu svojvoľu vtedajších štátnych a iných orgánov pri uplatňovaní moci. Rozhodne však pri dôslednej individualizácii každého prípadu nemožno uvedené nedostatky pričítať na vrub oprávnenej osoby.“

Na základe uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval odvolacie námietky odporcu za nedôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 OSP ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol súd s poukazom na ust. § 250k ods. 1 veta prvá OSP v spojení s ust. § 246c veta prvá OSP a s ust. § 224 ods. 1 OSP v súlade s ust. § 142 ods. 1 OSP tak, že navrhovateľkám priznal ich náhradu z dôvodu úspechu v konaní.

Trovy konania pozostávajú z trov právneho zastúpenia za jeden úkon právnej služby - vyjadrenie k odvolaniu 58,69 € + režijný paušál 7,63 € + 20% DPH t.j. spolu 79,58 €. (podľa § 14 ods.1 písm. c/ vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb)

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.